

Propositie Gezond en Actief Leven

1. Inleiding

Inleiding

De VNG heeft, met instemming van de ALV, in september 2022 en februari 2023 namens gemeenten meegetekend met respectievelijk het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). In het IZA zijn afspraken gemaakt gericht op het voor iedereen toegankelijk, kwalitatief goed en betaalbaar houden van de zorg. Met daarbij ook veel aandacht voor een gezonde leefstijl, mentale gezondheidsvaardigheden en achterliggende oorzaken van gezondheidsachterstanden zoals schulden, eenzaamheid en een ongezonde leefomgeving. Met het GALA bouwen we aan een fundament voor een gerichte lokale en regionale aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis.

De akkoorden bieden gemeenten de mogelijkheid om, samen met partijen in het sociaal domein en in de zorg, een breed en samenhangend beleid te voeren en ervoor te zorgen dat hun inwoners gelijke kansen krijgen om gezond te leven en mee te doen. De akkoorden sluiten daarmee aan bij een al ingezette beweging naar de voorkant: van zorg naar gezondheid, van curatief naar preventief. De doelen en de onderwerpen zijn niet nieuw, maar de integrale aanpak en de domein-overstijgende en niet vrijblijvende afspraken wel en deze zijn cruciaal om effectief te kunnen zijn op de langere duur.

Het programma dat we voorstellen is een concrete uitwerking van één van de drie onderdelen van de propositie, *De winst van het sociaal domein*, die de VNG samen met gemeenten in 2021 heeft geformuleerd voor de kabinetsformatie.

Op inhoud zijn er raakvlakken met de propositie voor Publieke Gezondheid, de beide proposities vullen elkaar aan. Bij het opstellen van de GGU begroting Publieke Gezondheid voor 2023 was de omvang van de opdracht uit IZA en GALA voor de uitvoeringsagenda van gemeenten nog niet helder.

Kern van het voorstel

Door de veelheid van opgaven die vanuit de akkoorden op gemeenten afkomen, de mate van vernieuwing en het hoge tempo daarbij, hebben gemeenten een grote behoefte aan ondersteuning. Dat vraagt een – tijdelijke – forse extra inzet van de VNG die op de langere termijn geborgd kan worden in de reguliere organisatie. Reden om te kiezen voor een programmatische aanpak.

De ondersteuningsbehoefte van gemeenten heeft betrekking op onder andere:

- Praktische ondersteuning bij het aanvragen van budgetten (SPUK's) en het opstellen van plannen
- Advies bij het inrichten van lokale en regionale processen en bijbehorende governance
- Kennisdeling en het delen van goede voorbeelden om hun beleid en uitvoering in te kunnen richten en te financieren
- Heldere (landelijke) kaders voor domein-overstijgende netwerksamenwerkingen
- Landelijke kaders voor informatiedeling, dataverzameling en data-analyse tbv ontwikkeling en evaluatie van lokaal beleid en uitvoering
- Handreikingen voor domein-overstijgende ketenaanpakken
- Ondersteuning bij het opzetten van een lokale en regionale kennisinfrastructuur

2. Toegevoegde waarde voor gemeenten

De opdracht in het IZA en GALA vraagt veel van individuele gemeenten en daarmee ook een stevige en grotere rol tijdens de looptijd van de akkoorden vanuit het VNG-bureau. Dat geldt zowel voor de praktische ondersteuning en advies aan gemeenten als de deelname aan de landelijke werkgroepen van het IZA om te komen tot werkbaar kaders voor gemeenten. De ondersteuning is essentieel voor de inbedding van de afspraken in de gemeentelijke uitvoeringspraktijk op lokaal én regionaal niveau, voor de kennis- en informatieontwikkeling en voor het versterken van de uitvoeringskracht door de regionale organisatie en de inrichting van de netwerksamenwerking met zorgverzekeraars en zorgpartners.

De opdracht in IZA en GALA wordt vertaald naar een concrete werkagenda Gezond en Actief Leven waar gemeenten op lokaal en regionaal niveau mee aan de slag kunnen. Ter ondersteuning richten we op bestuurlijk en ambtelijk niveau een regionale ondersteuningsstructuur in voor gemeenten gedurende de looptijd van de akkoorden (vergelijkbaar aan aanpak bij Jeugd/OZJ en Doordecentralisatie Beschermd Thuis). De bestaande werkstructuur van gemeenten en zorgverzekeraars op regionaal niveau is hiervoor de basis. De GGD wordt hierin als uitvoeringspartner betrokken.

3. Resultaten voor gemeenten

Het programma levert de volgende resultaten op voor gemeenten:

1. Praktische ondersteuning

- Vraagbaak voor het beantwoorden van gemeentelijke vragen
- Praktische hulp bij het aanvragen en verantwoorden van de SPUK-middelen
- Regionale bijeenkomsten om wensen en behoeften van gemeenten rondom IZA/GALA in kaart te brengen en om te informeren

2. Versterking van de lokale uitvoering(skracht)

- Overzicht van de planning en acties uit de akkoorden ten behoeve van de lokale en regionale agenda
- Opstellen van handreikingen, modellen en andere handzame instrumenten voor implementatie en uitvoering van afspraken en acties uit de akkoorden, zoals:
 - o Regiobeelden
 - o Formats voor integrale plannen lokaal en regionaal
 - o Domein-overstijgende ketenaanpakken
 - o GGZ ondersteuningsstructuur
 - o Ketensamenwerking met huisartsen en eerstelijns

3. Versterking kennis- en informatiepositie gemeenten

- Publiceren van actuele informatie
- Kennisdeling en delen van voorbeelden
- Landelijke, regionale en lokale kennisinfrastructuur
- Monitoring, dataverzameling en data-analyse ten behoeve van ontwikkeling en evaluatie van lokaal en regionaal beleid en uitvoering rondom IZA en GALA

4. Versterking netwerkpositie gemeenten en regionale samenwerking

- Door de collectieve positie van gemeenten te versterken zijn we in staat om regionaal en landelijk stevig neer te leggen wat gemeenten nodig hebben bij de uitvoering van deze akkoorden. Bovendien komt daarmee de vraag vanuit de praktijk goed op de bestuurlijke tafels, waardoor signalen vanuit de uitvoering leidend zijn in de uitvoering van deze agenda's.
- Actief stakeholdermanagement richting IZA partners, kennispartners, GGD GHOR
- Vertegenwoordiging in het landelijke speelveld rondom IZA en GALA
- Praktische adviezen over inrichten regionale structuur en governance
- Ondersteuning bij inrichting en organisatie van regionale samenwerking met zorgverzekeraars en zorgpartijen

4. Financiën

Vanaf januari 2023 tot en met december 2026 (looptijd akkoorden) zullen we ondersteuning nodig hebben, aanvullend op de reeds in GGU Publieke Gezondheid voorziene middelen. De activiteiten die beschreven zijn in deze propositie zijn van programmatische en tijdelijke aard, voor de looptijd van de akkoorden. Als er nieuwe structurele diensten en bijbehorende financiering uit voortkomt, wordt dit later ter besluitvorming voorgelegd aan de ALV.

Beoogd bedrag

Projectnaam	Omschrijving	Type	Begroting
Ontwikkelagenda	Programmamanager	Extern personeel	174.396
Gezond Leven	Programmasecretaris	Extern personeel	135.261
	Inhoudelijke expertise	Extern personeel	152.169
	Financieel-economische expertise	Extern personeel	110.565
	Communicatieadviseur	Extern personeel	98.609
	Overige kosten (oa onderzoek, bijeenkomsten, handreikingen ed, informatievoorziening, PM)		240.000
Totaal			921.000

5. Risico's

De volgende risico's zijn denkbaar:

1. De ondersteuning is onvoldoende voor gemeenten om uitvoering te geven aan de opgaven:
 - uitvoeren van de propositie is nodig om dit probleem te voorkomen
 - continu toetsen of het ondersteuningsaanbod voldoet aan de vraag en behoefte: met deze propositie creëren we voldoende ruimte om alles op te halen, zodat we goed weten hoe we gemeenten kunnen ondersteunen. Hierbij zoeken we ook nadrukkelijk afstemming met het platform Sociaal Domein.
 - scherp zijn op complexe vraagstukken: bestuurlijk en ambtelijk netwerk is hierbij van belang

2. Geen additionele middelen GGU:
 - Gemeenten kunnen de uitvoering van de akkoorden niet waarmaken. Juist de middelen zorgen voor collectieve kracht, anders moeten alle gemeenten het los doen (zonder extra middelen / capaciteit) wat leidt tot versnippering, verschraling, verwarring.
 - Houdbaarheid van Wmo en zorgstelsel onder druk

3. Doelen IZA / GALA worden onvoldoende gehaald
 - Houdbaarheid van Wmo en zorgstelsel onder druk